

Κληρικοί της Τουρκοκρατίας και αθλητισμός (Βασίλειος Καϊμακάμης, Αναπλ. καθηγητής ΤΕΦΑΑ-ΑΠΘ)

/ [Πεμπουσία· Ορθοδοξία-Πολιτισμός-Επιστήμες](http://www.pemptousia.gr/?p=175019)

[Προηγούμενη δημοσίευση: <http://www.pemptousia.gr/?p=175019>]

Είναι σημαντικό επίσης να σημειωθεί ότι οι διάφοροι λαϊκοί αθλητικοί αγώνες των αρχαίων Ελλήνων δεν λησμονήθηκαν, σχεδόν ποτέ στο διάβα των αιώνων, από τον εκχριστιανισμένο Ελληνισμό. Η Ορθόδοξη Ελληνική Εκκλησία μετέφερε, μέχρι τις μέρες μας, τις αρχαίες θρησκευτικές, αθλητικές και πολιτιστικές πανηγύρεις, από τα στάδια και τις παλαίστρες στις αυλές των εκκλησιών (κυρίως του Αγίου Γεωργίου)[15]. Βέβαια όλες αυτές οι εκδηλώσεις εκχριστιανίστηκαν και απαλλάχτηκαν από τα παγανιστικά στοιχεία, ενώ ο αθλητισμός στους κόλπους του Χριστιανισμού καλλιεργείται μόνο «*χάριν αρετής*»[16]. Τέλος είναι χρήσιμο να σημειωθεί ότι η Ορθόδοξη Ελληνική Εκκλησία θεωρεί προστάτες του αθλητισμού και των σταδίων τον Άγιο Νέστορα, τον Άγιο Γεώργιο και τον Άγιο Νεκτάριο Αιγίνης[17].

Δ. Οι λόγιοι Έλληνες κληρικοί της Δύσης αναγνώρισαν ιδιαίτερα την παιδευτική και εθνική αξία του αθλητισμού και του θεσμού των Ολυμπιακών Αγώνων

Στην παρούσα ενότητα θα γίνει λόγος στους επιφανέστερους κληρικούς λόγιους-φωτιστές, οι οποίοι στα γραπτά τους, μεταξύ άλλων, κάνουν αναφορά στην αξία της σωματικής άσκησης, του αθλητισμού και των αθλητικών αγώνων. Κάποιοι από αυτούς, προκειμένου να καλλιεργήσουν την αυτοσυνειδησία των συμπατριωτών τους συνέδεσαν τον αθλητισμό και ιδιαίτερα τους αρχαίους Ολυμπιακούς Αγώνες με το ένδοξο παρελθόν των αρχαίων προπατόρων τους.

Το 1800 ο αρχιεπίσκοπος και Φωτιστής του Γένους Ευγένιος Βούλγαρης (1716-1806), σε αρκετά προχωρημένη ηλικία μετέφρασε το αξιόλογο βιβλίο του Ιταλού γιατρού Ιερώνυμου Μερκουριάλη (1530-1606), με τίτλο «*Η τέχνη της γυμναστικής*»[18]. Η πληροφορία αυτή προέρχεται από μία επιστολή του Αναστασίου Ζωσιμά (14-1-1805), προς τον Δωρόθεον Πρώτο στην Κωνσταντινούπολη, όπου μεταξύ άλλων σημειώνει: «*Ο κύριος Ευγένιος υπέργηρος ών, και ήδη μεταφράζει την επιτομήν της γυμναστικής τέχνης του Ιερωνύμου του Ερμείου*»[19].

Το παραπάνω βιβλίο περιλάμβανε τις απόψεις αρκετών αρχαίων Ελλήνων σοφών (Πλάτωνα, Αριστοτέλη, Ιπποκράτη, Γαληνού), για την επίδραση της γυμναστικής στο σώμα και την ψυχή του ανθρώπου. Έτσι ο φωτισμένος αυτός κληρικός επαναφέρει στη ζωή των Νεοελλήνων το κυριότερο συστατικό του πολιτισμού των προγόνων των, δηλαδή τη γυμναστική και μαζί με αυτή τους εξοικειώνει με τον αρχαιοελληνικό θεσμό των Ολυμπιακών Αγώνων. Εκτός αυτού ο ιεράρχης διδάσκει μέσω αυτού του βιβλίου ότι ένας υγιής, γυμνασμένος και ψυχικά συγκροτημένος πολίτης μπορεί να είναι πολύ χρήσιμος στην κοινωνία, κάτι που αφορά άμεσα κυρίως τους αλύτρωτους συμπατριώτες του.

Το σημαντικότερο περιοδικό που εκδιδόταν προεπαναστατικά- από το 1811 έως το 1821- ήταν ο «*Ερμής ο Λόγιος*», όπου δημοσιεύονταν θέματα επιστημονικού ενδιαφέροντος (παιδαγωγικού, φιλολογικού, φιλοσοφικού, μαθηματικού κτλ.), αλλά και θέματα που αφορούσαν άμεσα τους αλύτρωτους Έλληνες της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας και της διασποράς. Σε πολυάριθμα τεύχη δημοσιεύθηκαν και θέματα που είχαν σχέση με τους αρχαίους αγώνες -ιδιαίτερα τους Ολυμπιακούς- τη γυμναστική των αρχαίων, αλλά και τα οφέλη που προκύπτουν γενικότερα από τη σωματική άσκηση σε συνδυασμό με τη σωστή ανατροφή των παιδιών[20].

Οι Αρχιμανδρίτες Άνθιμος Γαζής (1764-1828) και Θεόκλητος Φαρμακίδης (1784-1860), έχοντας στο πλευρό τους και τον Αδαμάντιο Κοραή,

πρωταγωνίστησαν στην ίδρυση και έκδοση του παραπάνω περιοδικού, το οποίο υπήρξε «κέντρο προαγωγής και διάδοσης της ελληνικής παιδείας». Πολλές φορές οι παραπάνω έγραφαν και ανάδειχναν θέματα παιδαγωγικά, διαφωτιστικά, αθλητικά και Ολυμπιακών Αγώνων[21]. Στη σημαντική αυτή προσπάθεια είχαν τη συμπαράσταση του Μητροπολίτη Ιγνατίου Ουγγροβλαχίας (1765-1828) και της «Φιλολογικής Εταιρείας» του Βουκουρεστίου[22].

[Συνεχίζεται]

[15] Georgiadis K., *Die Ideengeschichtliche Grundlage der Erneuerung der Olympischen Spiele im 19th Jahrhundert in Griechenland und ihre Umsetzung 1896 in Athen*, Sportverlag Agon, Kassel 2000.

[16] Ιερόθεος (Μητρ. Ναυπάκτου και Αγ. Βλασίου), *Το σώμα του ανθρώπου, η άσκηση και η άθληση*, Αποσ. Διακονία, Αθήνα 2002, σ.σ. 68,69./ Παχτίκος Γ., *Ολυμπιακοί Αγώνες εν Βιθυνία, Αθήνα 1893*, (επανέκδοση 1995-1996), σσ. 6,7./ Κουλούρη Χ., *Αθλητισμός και όψεις της αστικής κοινότητας*, Κέντρο Νεοελληνικών Ερευνών Ε.Ι.Ε., Αθήνα 1997, σσ. 84,85.

[17] Καϊμακάμης, ο.π., σσ. 289-296.

[18] Hieronimo Mercuriali, *De Arte Gymnastica*, σχ. 4ο, 387 Amstelodami 1672. Περισσότερα στο: Δ. Καραμπερόπουλος, *Ο Ρήγας μεταφραστής των ολύμπιων του Μεταστάσιο*, Έκδοση Επιστημονικής Εταιρείας Μελέτης Φερών-Βελεστί-νου-Ρήγα Αθήνα 2001.

[19] Ελληνικός Φιλολογικός Σύλλογος Κωνσταντινουπόλεως, «Επί της Σχολαρχίας του κυρίου Δωροθέου Πρωΐου», τόμ. ΙΓ', 1878-1879, σσ. 213-214./ Σαμαρά Π., *Η αναβίωση των Ολυμπιακών Αγώνων στην Ελλάδα, 1797-1859*. Νέα δεδομένα-οι πρώτοι αγώνες, Αθήνα 1992, σ.10.

[20] Φανιόπουλος, ο.π., σσ. 69-70.

[21] Ερμής ο Λόγιος, 1812, τ. Β' σ. 37, 38, & τ. Β', σ. 336, & 1813, τ. Γ', σσ. 208, 209, & 1816 τ. ΣΤ', σς. 279-291, & 1817, τ. Ζ', σ. 533-547, & 1918, τ. Η' σς. 569-578 κτλ.

[22] Ο Μητροπολίτης Ιγνάτιος Ουγγροβλαχίας υπήρξε μια εξέχουσα προεπαναστατική προσωπικότητα, η οποία από διάφορες χώρες και θέσεις βοήθησε τα μέγιστα, στην οργάνωση και τη διαφώτιση, τόσο των απόδημων Ελλήνων, όσο και των αλύτρωτων. το 1810, μεταξύ άλλων, είχε ιδρύσει τη Φιλολογική Εταιρεία του Βουκουρεστίου, στην οποία πρωταγωνιστούσε και με την

οποία στήριζε κάθε πρωτοβουλία των απόδημων Ελλήνων που απέβλεπε στην ανάταση του Ελληνισμού.